

บทที่ 5

สรุปและวิจารณ์

การวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงเป็ดไข่แบบต้นทุนต่ำเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” สามารถสรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างโรงเรือนเป็ดไข่ต้นทุนต่ำต้นแบบ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้สร้างโรงเรือนเองได้
2. เพื่อวิจัยและคิดค้นสูตรอาหารต้นทุนต่ำสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ โดยเน้นการใช้วัตถุดิบทางการเกษตรที่หาได้ง่ายในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อแก้ปัญหาเรื่องปริมาณผลผลิตไข่ และการสูญหายของเป็ดไข่ไล่ทุ่ง
4. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในเขตจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 18 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัญหาของการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง ความต้องการของเกษตรกร และแนวทางในการแก้ปัญหา

จากการสำรวจพบว่าปัญหาของการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งคือ

- ในฤดูแล้งที่ไม่มีอาหารตามธรรมชาติ เป็ดจะออกไข่น้อยหรือไม่ออกไข่
- ในช่วงที่ฝนตก เป็ดจะหยุดไข่ ดังนั้นในฤดูฝนจึงเป็นช่วงที่ผลผลิตไข่ไม่สม่ำเสมอ
- ปัญหาเป็ดสูญหายระหว่างการเลี้ยง ทั้งถูกขโมยและสูญหายเอง
- ปัญหาโรคระบาด
- ปัญหาเรื่องการหาแหล่งอาหารให้เป็ดในช่วงฤดูแล้งหรือหมดฤดูทำนา ซึ่งอาจต้องมีการขนย้ายเป็ดข้ามจังหวัดเพื่อหาแหล่งอาหาร
- ต้องเสียเวลาในการเฝ้าเป็ดตลอดเวลา ทำให้สูญเสียแรงงานหรือต้องจ้างแรงงาน

ความต้องการของเกษตรกร

- โรงเรือนเลี้ยงเป็ดไข่ที่สามารถทำเองได้และต้นทุนไม่สูง
- อาหารเป็ดต้นทุนต่ำ

จากสำรวจวัตถุดิบในท้องถิ่น พบว่า มีวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สามารถนำมาใช้ประกอบสูตรอาหารเป็ดได้ ครบทั้งวัตถุดิบกลุ่มโปรตีน วัตถุดิบกลุ่มพลังงาน และวัตถุดิบกลุ่มแร่ธาตุ แต่ประเภทของวัตถุดิบไม่มีความหลากหลาย ซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งในการประกอบสูตรอาหาร

คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการคิดค้นสูตรอาหารเป็ดไข่ 5 สูตร เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรเลือกใช้ตามประเภทของวัตถุดิบที่สามารถหาได้

จากนั้นนำเป็ดที่ไข่ อายุ 20 สัปดาห์ จำนวน 350 ตัว มาเลี้ยงในโรงเรือนเป็นเวลา 4 สัปดาห์ เพื่อให้เป็ดปรับตัว จากนั้นเลี้ยงเป็ดด้วยสูตรอาหารที่คิดขึ้นภายในโรงเรือนต้นแบบเป็นระยะเวลา 5 เดือน และทำการเก็บผลผลิตไข่เพื่อวัดสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพไข่พบว่า % ไข่ต่อจำนวนเป็ดมีชีวิต (% hen day production) ในเดือนที่ 1 – 5 เท่ากับ 63.71, 60.77, 62.14, 74.70 และ 70.40 % ตามลำดับ น้ำหนักไข่เฉลี่ยในเดือนที่ 1-5 เท่ากับ 52.91, 59.48, 63.16, 64.50 และ 68.22 กรัม ตามลำดับ ปริมาณอาหารที่กินต่อตัวต่อวันในเดือนที่ 1 – 5 เท่ากับ 121.43, 116.83, 120.33, 128.85 และ 125.71 กรัม ตามลำดับ ปริมาณอาหารที่กินต่อน้ำหนักไข่ 1 กิโลกรัม ในเดือนที่ 1 – 5 เท่ากับ 3.60, 3.31, 3.09, 2.68 และ 2.62 ตามลำดับ

ในด้านของคุณภาพไข่ พบว่า ค่า Hough unit เฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 91.84 และสีของไข่แดงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.8

เมื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ พบว่าอาหารเป็ดที่คิดค้นขึ้นมีต้นทุนค่าอาหาร กิโลกรัมละ 11.81 บาท และราคาไข่เป็ดขายหน้าฟาร์มฟองละ 3 บาท พบว่ามีกำไรเฉลี่ยวันละ 188.89 บาท

เมื่อสิ้นสุดการทดลอง คณะผู้วิจัยได้จัดอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ไล่ทุ่งในเขตจังหวัดเพชรบุรีที่สนใจ มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวนทั้งสิ้น 18 คน ซึ่งในการอบรมมีการแจกเอกสารประกอบการอบรมที่ประกอบด้วยแบบโรงเรือน สูตรอาหาร วิธีการเลี้ยงเป็ด และมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ มกอช. 6905-2548 การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มเป็ดไข่

วิจารณ์ผลการวิจัย

ข้อมูลกรมปศุสัตว์ รายงานว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไข่ในเขตจังหวัดเพชรบุรีมีทั้งสิ้นจำนวน 504 ราย รวมเป็ดไข่ที่เลี้ยงทั้งสิ้นจำนวน 82,100 ตัว ซึ่งและจากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่เกษตรกรเลี้ยงแบบเป็ดไล่ทุ่ง ทำให้ประสบปัญหาหลายประการ เช่น เป็ดหาย ไข่หาย ไม่สามารถควบคุมฝูงเป็ดได้ ปัญหาด้านโรค ปัญหาการหยุดไข่ของเป็ดในช่วงที่ฝนตก ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ ปัญหาเป็ดขาดอาหารในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากขาวนาไม่ได้ทำนา จึงไม่มีแหล่งอาหาร

ตามธรรมชาติให้เปิด ทำให้ผลผลิตไข่น้อยหรือไม่ไข เกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดไข่น้อยอย่างเดียวจึงขาดรายได้จากการที่เปิดหุคไข่น้อยในช่วงที่ฝนตกหรือในช่วงฤดูแล้งที่เปิดได้รับอาหารไม่เพียงพอ

จากการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงเปิดไข่น้อยในเขตจังหวัดเพชรบุรีพบว่าปัญหาของการเลี้ยงเปิดไข่น้อยมีปัญหาลึกๆ คือ ปัญหาเรื่องการสูญหายของเปิดระหว่างการเลี้ยง ปัญหาการหุคไข่น้อยในช่วงที่ฝนตก และปัญหาปริมาณไข่น้อยหรือไม่ไขในช่วงฤดูแล้งเนื่องจากการขาดแคลนอาหาร

คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบโรงเรือนเลี้ยงเปิดไข่น้อยโดยคำนึงถึงธรรมชาติของเปิด คือ ต้องมีบ่อน้ำให้เปิดว่ายน้ำ เพื่อเป็นการลดความเครียดของเปิด และมีพื้นที่ในร่มให้เปิดหลบแดดและฝน อีกทั้งมีพื้นที่สำหรับให้เปิดวางไข่ได้อย่างปลอดภัย

นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยยังได้ทำการสำรวจวัตถุดิบอาหารสัตว์ในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยทำการสำรวจจากสหกรณ์การเกษตร และฟาร์มเอกชนขนาดใหญ่ที่มีการขายวัตถุดิบ พบว่ามีวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่สามารถนำมาใช้ประกอบสูตรอาหารเปิดได้ ครบทั้งวัตถุดิบกลุ่มโปรตีน วัตถุดิบกลุ่มพลังงาน และวัตถุดิบกลุ่มแร่ธาตุ แต่ประเภทของวัตถุดิบไม่มีความหลากหลาย ซึ่งเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งในการประกอบสูตรอาหาร

คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการคิดค้นสูตรอาหารเปิดไข่น้อย 5 สูตร เพื่อเป็นทางเลือกให้เกษตรกรเลือกใช้ตามประเภทของวัตถุดิบที่สามารถหาได้

จากการทดลองเลี้ยงเปิดไข่น้อยในโรงเรือนด้วยสูตรอาหารที่คิดค้นขึ้น พบว่า % ไข่เปิดค่อนข้างน้อย อาจเนื่องมาจากความเครียดของเปิด และการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่มีฝนตกประปรายตลอดมาตั้งแต่เดือนมกราคม และสีของไข่แดงจะเป็นสีเหลืองเนื่องจากไม่มีการใส่สารสีสังเคราะห์ในสูตรอาหาร

เมื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ พบว่า อาหารเปิดที่คิดค้นขึ้นมีต้นทุนค่าอาหาร กิโลกรัมละ 11.81 บาท และราคาไข่เปิดขายหน้าฟาร์มฟองละ 3 บาท มีกำไรเฉลี่ยวันละ 188.89 บาท

จากการทดลอง เนื่องจากขายไข่เปิดแบบคละขนาดได้ในราคาฟองละ 3 บาท ทำให้กำไรเฉลี่ยต่อวันประมาณวันละ 189 บาท ซึ่งหากเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงเปิดไข่น้อยที่ใช้ อาหารตามธรรมชาติแล้วการเลี้ยงเปิดในโรงเรือนมีค่าใช้จ่ายด้านค่าอาหารสูงกว่า หากคิดในแง่ความคุ้มค่าด้านอื่น การเลี้ยงเปิดในโรงเรือนจะมีผลตอบแทนกลับมาในหลายด้าน เช่น

- ปัญหาโรคระบาด

เนื่องจากการเลี้ยงเปิดไข่น้อย เป็นการย้ายเปิดไปเลี้ยงในที่ต่างๆ ตามแหล่งอาหารตามธรรมชาติที่มี ซึ่งการย้ายเปิดไปเลี้ยงตามสถานที่ต่างๆ แบบนี้ หากเปิดป่วย ก็จะเป็นการกระจายโรคตามไปด้วย

- ปัญหาเรื่องการหาแหล่งอาหารให้เปิดในช่วงฤดูแล้งหรือหมดฤดูทำนา ซึ่งอาจต้องมีการขนย้ายเปิดข้ามจังหวัดเพื่อหาแหล่งอาหาร หากเกษตรกรเลี้ยงเปิดเป็นจำนวนมาก การหาแหล่งอาหารตามธรรมชาติให้เพียงพอต่อจำนวนเปิดย่อมทำได้ยากมากขึ้น บ่อยครั้งที่ต้องมีการขนย้ายเปิดข้ามจังหวัดซึ่งจะมีค่าใช้จ่าย เช่น ค่าน้ำมัน ค่าเช่าเหมารถ เป็นต้น

- ต้องเสียเวลาในการเฝ้าเปิดตลอดเวลา ทำให้สูญเสียแรงงานหรือต้องจ้างแรงงาน

ปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งของการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งคือ การสูญหายของเป็ด หรือการถูกลักขโมยทำร้าย เช่น สุนัข ภู เป็นต้น ดังนั้นการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งจึงต้องมีคนเฝ้าเป็ด หากเจ้าของเป็ดเฝ้าเป็ดเองก็ไม่มีเวลาที่จะประกอบอาชีพอื่นได้ หรือหากจ้างคนงานเลี้ยงเป็ดก็ต้องเสียค่าจ้างเลี้ยง

และจากการอบรมและพบปะเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ด พบว่า กลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มมีความต้องการที่จะผลิตไข่เป็ดอินทรีย์ และมีความต้องการผลิตไข่เป็ดโดยใช้สมุนไพร เช่น ขมิ้นชัน เป็นต้น เพื่อเพิ่มมูลค่าของไข่เป็ด ซึ่งจากความต้องการที่เพิ่มเติมขึ้นมานี้ คณะผู้วิจัยจึงได้นำมาต่อยอดเป็นงานวิจัยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้ใช้สูตรอาหารที่คิดค้นขึ้นจากวัตถุดิบอาหารที่มีในท้องถิ่น แต่ในพื้นที่เขตจังหวัดเพชรบุรียังมีวัตถุดิบทางการเกษตรท้องถิ่นที่เป็นวัสดุเหลือใช้อีกหลายอย่าง เช่น เปลือกตาล ซึ่งอาจมีศักยภาพในการนำมาเป็นวัตถุดิบอาหารเป็ดได้ จึงเป็นวัตถุดิบที่มีความน่าสนใจในการนำมาวิจัยเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบอาหารสัตว์ต่อไป

2. การวิจัยในครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในการศึกษาต่อไปควรมีการศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การลดการแพร่ระบาดของโรค